

13. *Козловський І.П.* Вказана праця. – С. 27.
14. Там само. – С. 26-27.
15. Там само. – С.44.
16. *Яушева-Омельянчик Р.* Судьба Нежинского мюнцкабинета... – С. 68.

Самойленко О.Г. Корпус античних монет у нумізматичній колекції Історико-філологічного інституту князя Безбородька в Ніжині на початку ХХ ст.

У статті висвітлено історію формування зібрання античних монет мінцкабінету Ніжинського історико-філологічного інституту князя Безбородька, проаналізовано його склад, визначено кількісні показники, подано опис окремих грецьких і римських монет та монетних систем.

Ключові слова: монета, історико-філологічний інститут, нумізматична колекція, антична, аверс.

Самойленко А.Г. Корпус античных монет в нумизматической коллекции Историко-филологического института князя Безбородко в Нежине в начале ХХ в.

В статье раскрыто историю формирования собрания античных монет мунцкабинета Нежинского историко-филологического института князя Безбородко, проанализирован ее состав, определены количественные показатели, подано описание отдельных греческих и римских монет и монетных систем.

Ключевые слова: монета, историко-филологический институт, нумизматическая коллекция, античная, аверс.

Samoylenko O.G. Cabinet of antique coins numismatic collection of the Nizhyn Prince Bezborodko Historical-and-Philological Institute in the beginning of 19th century

The object of the article is to illustrate the history of creation collection of antique coins from muntzkabinett Nizhyn Prince Bezborodko Historical-and-Philological Institute, analyzes its composition, the quantitative indicators, filed a description of some Greek and Roman coins and monetary systems.

Key words: coin, Nizhyn Prince Bezborodko Historical-and-Philological Institute, numismatic collection, antique, avers.

[надійшло до редакції: 03.12.2012 р.]

УДК 069(477)

Олександр СИДОРОВИЧ
(Ніжин)

Ніжинський агротехнічний інститут: етапи становлення в експозиції музею історії навчального закладу

Сьогодні музеями вважаються культурно-освітні й науково-дослідні заклади, призначені для вивчення, збереження і використання пам'яток природи, матеріальної та духовної культури, залучення громадян до надбань національної і світової історико-культурної спадщини [1].

Загальновизнаною умовою існування будь-якої країни є дбайливе ставлення до її історико-культурної спадщини. Необхідна умова цього – розширення доступу до накопичених упродовж сторіч величезних духовних багатств, утілених у пам'ятках культури, збирати й зберігати які покликані музейні установи. Сучасне трактування значення

музею як навчально-виховного та рекреаційного закладу ставить нові завдання перед педагогічними і науково-педагогічними працівниками щодо ролі, яку повинен відігравати музей у навчальному закладі, щоб якісно й усебічно задовольняти потреби не тільки співробітників і студентів, але й місцевих жителів, гостей і туристів [2]. Згідно діючого положення про музей при навчальному закладі, який перебуває у сфері управління Міністерства освіти і науки України, він створюється як складова системи навчально-виховної роботи з метою залучення учнівської й студентської молоді до вивчення і збереження історико-культурної спадщини українського народу, формування освіченої розвиненої особистості та сприяння вихованню у неї патріотизму, любові до України, поваги до народних звичаїв, традицій, національних цінностей Українського народу. Основними завданнями музею навчального закладу є:

- залучення молоді до пошукової, краєзнавчої, науково-дослідницької, художньо-естетичної та природоохоронної роботи;
- формування в молоді соціально-громадського досвіду на прикладах історичного минулого України;
- розширення та поглиблення загальноосвітньої та професійної підготовки молоді засобами позакласної, позашкільної роботи;
- надання допомоги педагогічному колективу навчального закладу в упровадженні активних форм роботи з молоддю;
- залучення молоді до формування, збереження та раціонального використання Музейного фонду України;
- вивчення, охорона та пропаганда пам'яток історії, культури і природи рідного краю;
- проведення культурно-освітньої роботи серед молоді, інших верств населення.

Музей також проводить дослідницьку роботу відповідно до його виду; систематично поповнює фонди шляхом організації експедицій, походів, екскурсій, а також використовує інші шляхи комплектування, що не суперечать чинному законодавству; здійснює облік музейних предметів, забезпечує їх збереження; створює, поповнює стаціонарні експозиції та виставки; організовує й бере участь у районних, міських, обласних, всеукраїнських заходах [3]

Усім цим засадничим критеріям відповідає музейний комплекс Ніжинського агротехнічного інституту. В даному дослідженні спробуємо проаналізувати й розкрити функціональне призначення експозиції однієї з частин комплексу – кімнати історії інституту.

Музейний комплекс Ніжинського агротехнічного інституту (далі – МК НАТІ) було засновано 14 травня 1986 р. (протокол № 5 рішення педагогічного та трудового колективу). Початково ним опікувалася викладач історії тодішнього Ніжинського технікуму механізації сільського господарства (далі – НТМСГ) Галина Степанівна Зуб; згодом її справу продовжив Михайло Костянтинович Рудик, нині його керівником і екскурсоводом є викладач циклової комісії соціально-гуманітарних дисциплін Володимир Григорович Шевченко. До складу МК НАТІ входять 4 кімнати загальною площею 107,2 м², фондове приміщення – 74 м². До основного фонду та музейних предметів, що входять до Державного реєстру національного культурного надбання, входять 425 експонатів, із них – 12 оригінальних.

МК НАТІ складається із 4 відділів:

1. Кімната історії інституту – 195 експонатів.
2. Кімната бойової і трудової слави – 55 експонатів.

3. Кімната-музей М.В. Нечкіної – 40 експонатів.

4. Етнографічна кімната “Українська минувшина” – 135 експонатів.

Організаційну роботу музею забезпечує Рада музею, яку очолює заступник директора з гуманітарної освіти, виховання і міжнародних зв'язків Л.П. Распутня. Режим роботи музею з 9.00 до 16.00, та в інший час (за домовленістю).

Таким чином, за кількістю і тематичною насиченістю експонатів кімната історії інституту займає чільне місце в МК НАТІ. Збирання матеріалів для її експозиції було розпочате в 1972 р. студентами історичного гуртка очолюваного викладачем М.К. Рудиком. Для створення експозиції було опрацьовано матеріали місцевого архіву й приватні документи співробітників і викладачів навчального закладу минулих років. Експозиція музейної кімнати, котра почала працювати в 1980-х роках, включає окремі стенди присвячені створенню та розвитку Ніжинського ремісничого училища, реорганізації навчального закладу в буремні роки революції, Громадянської війни, періоду нової економічної політики, здобуткам технікуму механізації сільського господарства.

Художнє оформлення кімнати було здійснене лаборантом технікуму, художником В.С. Лесковським. У центрі кімнати знаходиться експозиція подарунків навчальному закладові від трудових колективів, де працюють випускники минулих років. У 1995 р. експозицію було доповнено матеріалами про створення Ніжинського агротехнічного коледжу та святкування 100-річчя навчального закладу, котре художньо оформили викладачі О.І. Оніщук і В.В. Мошко. В 2001 р. було виготовлено останні стенди про діяльність Ніжинського агротехнічного інституту.

Основні етапи становлення та розвитку навчального закладу відображені через різноманітні експонати оригінального походження, фотокопії архівних документів і друковану інформацію, розміщену на стендах кімнати історії інституту по периметру приміщення. Причому експозиція створена таким чином, що початковий етап, створення й становлення навчального закладу, відображено на стендах відразу біля входу, і далі – рухаючись уздовж стендів – відвідувачі мають можливість за інформаційного супроводу екскурсорода поступово ознайомитися з усіма етапами розвитку й трансформацій освітньої установи з більш, ніж сторічною історією.

Історичний шлях навчального закладу представлено стендами, кожен із яких відображає 10-річчя розвитку установи. Кожен зі стендів, що відображає певний етап у розвитку установи, оформлено у вигляді вітрини, на вертикальній поверхні якої закріплені різноманітні оригінальні фотографії, оригінали та фотокопії документів, інформаційні повідомлення, а на горизонтальній – речі пов'язані із діяльністю навчального закладу. Також кожен стенд оформлено фотографіями очільників навчального закладу та його випускників. Починається експозиція стендом, присвяченим заснуванню в м. Ніжині нового навчального закладу – Ніжинського ремісничого училища в 1895 р. В експозиції представлені фотокопії архівних документів про створення навчального закладу, про перші роки його діяльності. Зміст навчальної програми новоутвореної установи розкривається через оригінал тижневого розкладу занять, згідно якого учні навчалися в 1896–1897 навчальному році. Про успіхи нового навчального закладу свідчать документи про участь училища у всесвітній виставці 1900 року в Парижі. В цей час Ніжинське ремісниче училище ім. А.Ф. Кушакевича очолював Василь Іванович Нечкін – батько історика, академіка АН СРСР М.В. Нечкіної. Завдяки його клопотан-

ням навчальний заклад було виведено на якісно новий рівень: ремісниче училище було перетворене у Ніжинське нижче технічне училище ім. А.Ф. Кушакевича.

У цілому концепція підбору експонатів цього й кожного із наступних стендів базується на повноцінному висвітленні етапів становлення навчального закладу на тлі економічних, політичних і соціальних подій, які переживала в даний проміжок часу суспільство.

Стенд присвячений десятиріччю з 1905 до 1915 р. відображає переважно участь учнів у революційних подіях 1905–1907 років. Наступна десятирічка акцентує увагу на трансформаціях, які пережив навчальний заклад у роки Української національної революції та Громадянської війни.

Події декади 1925–1935 років, коли установа була реформована в технікум механізації сільського господарства (в цій іпостасі навчальний заклад проіснував найбільшу кількість років зі своєї історії), висвітлено крізь призму колективізації сільського господарства й основного спрямування ніжинського технікуму як кузні технічних кадрів для радянського “колективізованого” села.

Лейтмотивом експозиції наступної десятирічки є боротьба радянського народу проти німецьких загарбників, а також долі студентів і викладачів-фронтовиків НТМСГ.

Важкі роки повоєнної відбудови та внесок навчального закладу в масштабні перетворення на селі впродовж 1960-х років представлені у наступних двох стендах, зокрема досить докладно – в т.ч. й за допомогою фотодокументів – висвітлено участь НТМСГ у освоєнні цілинних земель.

В експозиціях, що представляють декади 1965–1975 та 1975–1985 років наголос робиться на якісному поліпшенні умов праці та дозвілля працівників і студентів технікуму: введення в експлуатацію правого крила центрального корпусу із бібліотекою, читальним і актовим залами, їдальнею на 150 місць, гуртожитком на 280 місць. Не забуто й факт присвоєння НТМСГ високих державних нагород. Так, у 1971 р. указом Президії Верховної Ради СРСР за успіхи, досягнуті у підготовці висококваліфікованих спеціалістів для сільськогосподарського виробництва, навчальний заклад було нагороджено Орденом “Знак пошани”, а в 1978 р. йому присвоєно ім’я Ленінського комсомолу. Окрема тема, якій присвячено частину тематичного матеріалу цього періоду – будзагонівський рух, у якому студенти НТМСГ брали активну участь.

Доба Незалежності – це якісно новий етап в житті навчального закладу. З’явилися нові напрями підготовки фахівців, змінилася внутрішня структура й статус навчального закладу. 4 серпня 1993 р. НТМСГ було реорганізовано в Ніжинський агротехнічний коледж, який 1 квітня 1996 р. постановою Кабінету Міністрів України передано до сфери управління Національного аграрного університету. Ці факти висвітлені в окремому стенді експозиції, який присвячено 100-річчю навчального закладу, що святкувалося в 1995 р.

Останній стенд із експозиції висвітлює насичене й цікаве життя сучасного студентства і зміни, які відбулися у структурі цієї освітньої установи. 16 травня 2001 р. була прийнята постанова уряду про утворення вищого навчального закладу III рівня акредитації “Ніжинський агротехнічний інститут” [4]. Новий статус вимагає якісно вищого рівня організації навчально-виховного процесу, основні елементи якого відображені в фінальному стенді експозиції. Це участь навчального закладу в програмі обміну в рамках Лінкідж-проекту з університетом штату Айова (США), науково-практичні конференції та семінари, постійне якісне та кількісне нарощення кадрового потенціалу.

Таким чином, експозиція кімнати історії музейного комплексу Ніжинського агротехнічного інституту побудована згідно із засадничими принципами музею, які повинні забезпечити виконання ним наступних функцій: науково-дослідної, як такої, що слугує збереженню та дослідженню історії навчального закладу, а через неї – історії країни і народу в цілому; соціально-виховної, яка спрямована на виховання студентства, його соціальну гармонізацію й акультурацію; освітньої, що повинна забезпечити формування цілісної системи знань про історію навчального закладу та країни.

Джерела та література

1. Закон України “Про музеї та музейну справу” (28.06. 1995 р. № 249/95-ВР) / Культурна спадщина України. Правові засади збереження, відтворення та охорони культурно-історичного середовища : зб. офіц. док. / упоряд. В.І. Фрич. – К. : Істина, 2002. – С. 49.
2. *Бондарчук Ю.П.* Музей історії Кіровоградського Національного технічного університету [Електронний ресурс] / Бондарчук Ю.П. – Режим доступу: <http://www.kntu.kr.ua/index.php?action=univer/cvt/muzej>. – Заголовок з екрану.
3. Положення про музей при навчальному закладі, який перебуває у сфері управління Міністерства освіти і науки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.uazakon.com/documents/date_87/pg_gfceot.htm. – Заголовок з екрану.
4. Постанова від 16 травня 2001 р. N 508 Про утворення Ніжинського агротехнічного інституту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/508-2001-п>. – Заголовок з екрану.

Сидорович О.С. Ніжинський агротехнічний інститут: етапи становлення в експозиції музею історії навчального закладу

У статті проаналізовано експозицію кімнати історії музейного комплексу Ніжинського агротехнічного інституту. Розкрито роль і функціональне призначення музею навчального закладу.

Ключові слова: Ніжинський агротехнічний інститут, музей, експозиція, стенд, етапи становлення.

Сидорович А.С. Нежинский агротехнический институт: этапы становления в экспозиции музея истории учебного заведения

В статье проанализирована экспозиция комнаты истории музейного комплекса Нежинского агротехнического института. Раскрыта роль и функциональное назначение музея учебного заведения.

Ключевые слова: Нежинский агротехнический институт, музей, экспозиция, стенд, этапы становления.

Sidorovich A.S. Nizhyn Agro-Technical Institute: stages of formation in the museum of history of the institution

The article analyzes the history of the exposition room of the museum complex of the Nizhyn Agro-Technical Institute. Highlight the role and functionality of the museum institution.

Key words: Nizhyn Agro-Technical Institute, museum, exhibition stand, the stages of formation.

[надійшло до редакції: 27.09.2012 р.]